

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
(Individual Study)

หลักสิทธิมนุษยชน

จัดทำโดย นายวิชัย ทิตตภักดิ์
รหัส ๕๘๐๓๒๙

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๓
วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

หลักสิทธิมนุษยชน

นายวิชัย ทิตตภักดิ์^๑

บทคัดย่อ

บทคัดย่อ

สิทธิมนุษยชนมีการกล่าวถึงมาตั้งแต่ยุคโบราณ เริ่มแรกนั้นมนุษย์เริ่มมีแนวคิดที่ว่า มนุษย์ไม่มีสิทธิใดๆ ที่จะกระทำการทารุณหรือกดขี่ข่มเหงต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของมนุษย์ด้วยกัน การเอาคนลงเป็นทาส การทารุณกรรมนักโทษ เป็นสิ่งที่ผิดทั้งกฎหมายและศีลธรรม ในเวลาต่อมาแนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนได้พัฒนาไปอย่างมาก ผู้คนเริ่มคิดลึกซึ้งไปถึงการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนด้านอื่นๆ อาทิเช่น สิทธิส่วนบุคคล สิทธิทางวัฒนธรรม สิทธิทางสังคม สิทธิทางเศรษฐกิจ และสิทธิทางการเมือง เป็นต้น ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการขยายตัวของสังคมโลกทำให้ผู้คนเริ่มติดต่อสื่อสารกันแพร่หลายมากขึ้น ความแตกต่างของเชื้อชาติ สีผิว ศาสนา ความเชื่อ ภาษา ระบอบการปกครอง ครอบครัวยุทธศาสตร์ อาจส่งผลกระทบต่อไม่มากนักน้อยต่อการติดต่อสื่อสารกันระหว่างประเทศหรือระหว่างภูมิภาค แต่ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้มีอาจลดทอนความสำคัญของสิทธิมนุษยชนได้ แม้มนุษย์แต่ละคนจะเกิดมาจากรูปร่างหน้าตา ฐานะทางการเงิน ฐานะทางสังคมไม่เท่าเทียมกัน แต่สิ่งที่มนุษย์ทุกคนมีอยู่อย่างเท่าเทียมกัน คือ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ดังนั้น การแบ่งแยกความสำคัญของมนุษย์คนอื่นด้วยการอาศัยความแตกต่างของปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้นจึงเป็นการไม่เคารพต่อศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ เมื่อเกิดปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนขึ้น โดยเฉพาะแต่รัฐเท่านั้นที่มีหน้าที่ในการหาแนวทางแก้ปัญหา แต่มนุษย์ทุกคนที่ล้วนแต่เป็นองค์ประกอบของสังคมต่างต้องให้ความร่วมมือในการหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้นๆ ด้วย แม้ว่าอาจเกิดปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในรูปแบบที่แพร่หลายและแตกต่างกันมาอีกในอนาคต แต่หากมนุษย์แต่ละคนได้รับการปลูกฝังความรู้ความเข้าใจใน ความสำคัญของสิทธิมนุษยชนแล้ว เชื่อได้ว่าปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนจะบรรเทาเบาบางลงไปไม่มากนักน้อย และสังคมมนุษย์จะอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขมากขึ้น

คำสำคัญ หลักสิทธิมนุษยชน สิทธิมนุษยชน

^๑ กรรมการการร่างรัฐธรรมนูญ

บทนำ

หากพูดถึงสิทธิมนุษยชนในภาษาทั่วไป คนมักคิดถึงไปถึงภาพของการทารุณกรรมประชาชนในประเทศด้อยพัฒนาต่างๆ รวมไปถึงการปกครองโดยระบอบเผด็จการเบ็ดเสร็จที่ผู้ปกครองมีอำนาจเหนือกว่าผู้ใต้ปกครองอย่างเด็ดขาดเป็นเหตุให้ผู้ใต้ปกครองถูกกดขี่ข่มเหง ลิดรอนสิทธิเสรีภาพโดยสิ้นเชิง แต่แท้จริงแล้วแม้แต่ในประเทศที่กำลังพัฒนาและพัฒนาแล้วก็ยังคงมีปัญหาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนอยู่เช่นเดียวกัน ดังนั้น สิทธิมนุษยชนจึงมิใช่แค่สิทธิที่จะไม่ถูกทารุณกรรม ลิดรอนสิทธิเสรีภาพจากผู้ปกครองเท่านั้น แต่ยังรวมถึงสิทธิของความเป็นมนุษย์ที่มีอยู่อย่างเท่าเทียมกันตั้งแต่กำเนิด บุคคลทุกคนย่อมได้รับความคุ้มครองจากรัฐในการดำรงชีพภายใต้สิทธิของความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน รัฐไม่อาจแบ่งแยกระดับของการปกครองโดยใช้ชนชั้น วรรณะ เชื้อชาติ สีผิว ศาสนา ฐานะ อาชีพ เพศ สติปัญญา ความรู้ความสามารถเป็นเกณฑ์ เนื่องจากการกระทำดังกล่าวเป็นการแบ่งแยกความเป็นมนุษย์ด้วยหลักเกณฑ์ที่มนุษย์ด้วยกันสร้างขึ้นอันเป็นการไม่เคารพในสิทธิของความเป็นมนุษย์ที่บุคคลอื่นมีอยู่อย่างเท่าเทียมกันโดยกำเนิด บทความนี้จัดทำขึ้นเพื่อชี้แจงให้ทราบความหมายที่แท้จริงของสิทธิมนุษยชน หลักการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการนำหลักสิทธิมนุษยชนมาปรับใช้ในการบริหารปกครองบ้านเมือง รวมทั้งเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมในการปรับใช้หลักสิทธิมนุษยชนให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ โดยการรวบรวมความคิดเห็นทางวิชาการของนักวิชาการทั้งหลาย รวมทั้งความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปรับใช้หลักดังกล่าวมาประมวลเข้าด้วยกัน และวิเคราะห์ผลออกมาอีกทอดหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะทำให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าใจหลักสิทธิมนุษยชนได้ดียิ่งขึ้นเพื่อที่จะได้รักษาสิทธิดังกล่าวของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความเป็นมาของสิทธิมนุษยชน

ในทางทฤษฎีนั้นหลักสิทธิมนุษยชนมีที่มาจากองค์การสหประชาชาติ เนื่องจากชาติตะวันตกเคยมีปัญหาหารรบรากันเองระหว่างคนในชาติ รวมทั้งมีการนำชาวต่างชาติจากชาติที่เป็นอาณานิคมของตนมาเป็นทาส ซึ่งนำไปสู่การกดขี่ข่มเหง ทรมานบุคคลเหล่านี้อย่างมากมายและแพร่หลาย แม้กระทั่งการใช้ศาสนาและความเชื่อมาเป็นเครื่องมือในการข่มขู่ ทารุณกรรมฝ่ายที่มีความคิดความเห็นแตกต่างกับตน^๑ แต่แท้จริงแล้วหลักสิทธิมนุษยชนถือกำเนิดมาก่อนที่จะมีองค์การสหประชาชาติ เพียงแต่มีได้เรียกชื่อโดยตรงว่าสิทธิมนุษยชน แต่จะใช้คำเรียกแตกต่างกันออกไป เช่น สิทธิของความเป็นมนุษย์ สิทธิของพลเมือง เป็นต้น โดยหลักสิทธิมนุษยชนมีแนวคิดเริ่มแรกมาตั้งแต่

^๑ ร.ต.หญิง กนกกร วีระประจักษ์, สิทธิมนุษยชน, วารสารโรงเรียนนายเรือ ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑ มกราคม-มีนาคม ๒๕๔๕ หน้า ๗๖

ยุคโบราณ โดยมีการขุดค้นพบจารึกของพระเจ้าไซรัสมหาราชแห่งจักรวรรดิเปอร์เซียโบราณ (The Cyrus Cylinder) ซึ่งในจารึกมีเนื้อหาบางส่วนเป็นการคุ้มครองสิทธิต่างๆ ของพลเมืองที่ถูกกองทัพของพระองค์เอาชนะได้ โดยในจารึกให้สิทธิในการนับถือศาสนาอย่างเป็นอิสระ ปลอดภัย ปราศจากการกดขี่ รวมทั้งคุ้มครองเสรีภาพในทางเศรษฐกิจและสังคมอื่นๆ^๓ ต่อมาในสมัยของพระเจ้าจอห์นแห่งประเทศอังกฤษทรงพระราชทานกฎบัตรแมกนาคาร์ตา (Magna Carta) ซึ่งมีเนื้อหาหลักเป็นการคุ้มครองประชาชนผู้ได้ปกครองมิให้ถูกกลุ่มผู้ปกครองกดขี่ข่มเหงอย่างไม่เป็นธรรม มีการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพิ่มมากขึ้นเพื่อป้องกันการใช้อำนาจไปในทางที่ไม่ถูกต้อง (Abuse of Power) ซึ่งหลักการดังกล่าวอาจถือได้ว่าเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ได้ปกครองซึ่งเป็นมนุษย์เช่นเดียวกับผู้ปกครองอันเป็นการคำนึงถึงความมีอยู่ของสิทธิมนุษยชนนั่นเอง^๔ ต่อมาในช่วงทศวรรษที่ ๑๘ มีนักวิชาการหลายท่าน อาทิเช่น จอห์น ล็อก (John Locke) และของ ฌาคส์ รูสโซ (Jean Jacques Rousseau) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง จนกระทั่งมีการประกาศใช้ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิของมนุษย์และพลเมือง (Declaration of the Rights of Man and the Citizen) และบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิ (Bill of Rights) ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของพลเมืองจากการบริหารปกครองโดยรัฐ โดยในเวลาต่อมารัฐธรรมนูญของหลายประเทศได้นำหลักการดังกล่าวไปบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร^๕ เพื่อเป็นหลักประกันว่าพลเมืองของรัฐจะไม่ถูกลิดรอนสิทธิของความเป็นมนุษย์โดยปราศจากเหตุอันสมควร หลังจากนั้นภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๑ สิ้นสุดลงได้มีการจัดตั้งองค์การสันนิบาตชาติ (The League of Nations) เพื่อค้นหาหนทางในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของพลเมืองขึ้น แต่จำกัดขอบเขตไว้เฉพาะชนกลุ่มน้อยผู้ด้อยโอกาสทางสังคมในบางประเทศเท่านั้น^๖ ทั้งนี้ ในเวลาต่อมามีแนวคิดในการเลิกระบบทาสในหลายประเทศด้วยคนส่วนใหญ่มีความเห็นไปในทำนองเดียวกันว่า มนุษย์ทุกคนมีความเท่าเทียมกันจึงไม่ควรถูกปฏิบัติเสมือนเป็นบุคคลชั้นสองหรือสัตว์ จึงเกิดอนุสัญญาระหว่างชาติว่าด้วยทาส ปี ค.ศ. ๑๙๒๖ ขึ้นที่กรุงเจนีวา รวมไปถึงการคุ้มครองชนกลุ่มน้อยที่ต้องลี้ภัยจากประเทศบ้านเกิดของตนไปยังประเทศอื่นๆ โดยที่ไม่มีทางเลือกอื่นใดทั้งนี้เพื่อเอาชีวิตรอด จึงเกิดอนุสัญญาระหว่างชาติเพื่อคุ้มครองผู้ลี้ภัยขึ้นเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๓๓ และปี ค.ศ. ๑๙๓๘^๗ ส่วนคำว่าสิทธิมนุษยชนถูกกล่าวถึงอย่างเป็นทางการเป็นครั้งแรกเมื่อก่อตั้งองค์การสหประชาชาติในปี ค.ศ. ๑๙๔๕ โดยในมาตรา ๑ ของกฎบัตรสหประชาชาติ (The Charter of the United Nations) บัญญัติไว้ในประการหนึ่งว่า จุดมุ่งหมายประการหนึ่งของ

^๓ สมเกียรติ ตั้งนโม, ประวัติความเป็นมาอันยืดเยื้อเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน (<http://www.oknation.net/blog/humanrights/>)

^๔ สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่มที่ ๓๒ เรื่องที่ ๔ สิทธิมนุษยชน (<http://kanchanapisek.or.th>)

^๕ อ้างแล้วใน ๓

^๖ สว่าง กันศรีเวียง, สิทธิมนุษยชนในกระแสโลกาภิวัตน์, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (http://www.baanjomyut.com/library/global_community/06_1.html)

^๗ อ้างแล้วใน ๕

สหประชาชาติ คือ เพื่อบรรลุความร่วมมือระหว่างชาติในการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการเคารพสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นพื้นฐานสำหรับมนุษย์ทุกคนโดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ เพศ ภาษา หรือศาสนา^๘ โดยองค์การสหประชาชาติเห็นความสำคัญของการให้ความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเป็นอย่างมากจนต้องก่อตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนขึ้นเพื่อทำหน้าที่นี้โดยตรง และในปี ค.ศ. ๑๙๔๘ มีการจัดทำปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขึ้น (Universal Declaration of Human Rights) ซึ่งถือเป็นมาตรฐานที่ประเทศสมาชิกต้องบัญญัติกฎหมายภายในประเทศให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในปฏิญญาดังกล่าวให้ได้^๙ จึงถือเป็นการสร้างมาตรฐานสากลเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนขึ้นเป็นครั้งแรกในโลก สำหรับประเทศไทยนั้นภายหลังเข้าเป็นภาคีสมาชิกขององค์การสหประชาชาติจำเป็นต้องนำหลักการว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสิทธิพลเมืองมาบัญญัติเป็นกฎหมายสำหรับใช้ภายในประเทศ ทั้งนี้ สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติประกาศใช้กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๙ ประเทศไทยจึงต้องนำหลักการดังกล่าวมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ฉบับปี พ.ศ. ๒๕๔๐ โดยรัฐบาลต้องจัดให้มีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขึ้นเพื่อทำหน้าที่รับรองและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสิทธิพลเมืองของประชาชน หลังจากนั้น รัฐธรรมนูญฉบับของประเทศไทยจะมีบทบัญญัติรับรองความมีอยู่ของสิทธิมนุษยชนไว้เรื่อยมา ไม่เว้นแม้แต่ร่างรัฐธรรมนูญที่กำลังอยู่ในขั้นตอนการยกร่างภายหลังการเข้าบริหารปกครองประเทศโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๘^{๑๐}

ความหมายของสิทธิมนุษยชน

มีผู้ให้นิยามความหมายของคำว่าสิทธิมนุษยชนไว้มากมายและหลากหลาย อาทิเช่น สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิที่มนุษย์ทุกคนมีติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด เป็นสิทธิที่ไม่อาจโอนแก่กันได้ อยู่นอกเหนือและเป็นอิสระจากกฎหมายและอำนาจรัฐทั้งปวง^{๑๑} บ้างก็ให้ความหมายว่า สิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรองหรือคุ้มครองจากรัฐทั้งนี้ตามที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายสูงสุดของรัฐนั้นๆ บัญญัติไว้^{๑๒} ในเชิงสากลนั้น

^๘ The Purposes of the United Nations are : [...] To achieve international co-operation in solving international problems of an economic, social, cultural, or humanitarian character, and in promoting and encouraging respect for human rights and for fundamental freedoms for all without distinction as to race, sex, language, or religion; [...]

^๙ อ้างแล้วใน ๕

^{๑๐} ร่างรัฐธรรมนูญฉบับที่กำลังยกร่างในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ มีบัญญัติไว้ในตอนที่ ๒ ว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และตอนที่ ๓ ว่าด้วยสิทธิพลเมือง

^{๑๑} ชุดความรู้ สิทธิมนุษยชน สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ สนธิสัญญาหลักระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี, กองส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม หน้า ๓

^{๑๒} พรหมชัย ปองขจัดภัย, แนวคิดสิทธิมนุษยชนในพระไตรปิฎก : หมวดพระสูตรต้นตอปิฎก หน้า ๔๗๒ (http://www.pnru.ac.th/offi/graduate/upload-files/uploaded/Thesis%207/H_729.pdf)

องค์การสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Office of the High Commissioner for Human Rights) ให้ความหมายของสิทธิมนุษยชนว่า สิทธิในความเท่าเทียมกันของมนุษย์ทุกคน ไม่ว่าจะ มีสัญชาติ ที่อยู่ ชาติพันธุ์ สีผิว ศาสนา ภาษา หรือสถานะอื่นใด มนุษย์ทุกคนต้องไม่ถูกแบ่งแยกด้วยปัจจัยเหล่านี้ ทั้งนี้ สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิที่เป็นอิสระ และไม่สามารถแบ่งแยกออกจากกันได้^{๑๓} ในทางพุทธศาสนานั้นมีผู้ให้ความคิดเห็นว่า สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิของมนุษย์ทุกคนที่มีมาแต่กำเนิดอย่างเท่าเทียมกันเนื่องมาจากศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของทุกคนย่อมเท่าเทียมกัน ด้วยเพราะมนุษย์ทุกคนต่างมีความสุข ความทุกข์ และเกรงกลัวต่อความตายเช่นเดียวกัน^{๑๔} สิทธิดังกล่าวเป็นสิทธิที่มีติดตัวมาแต่กำเนิด (Inherent) เป็นสากล (Universal) ไม่อาจโอนให้แก่อีกได้ (Unalienable) และไม่สามารถถูกแบ่งแยกออกจากกันได้ (Indivisible) สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิที่เป็นนิรันดร์ไม่สามารถมีสิ่งอื่นใดมาลบล้างได้ตราบเท่าที่ยังคงมีมนุษย์อยู่บนโลกใบนี้^{๑๕} และเป็นสิทธิที่เป็นสากลไม่มีพรมแดน^{๑๖} นอกจากนี้ บางท่านมีแนวคิดที่สิทธิมนุษยชนมีที่มาจากกฎหมายธรรมชาติ กล่าวคือ เป็นสิทธิที่มีโดยธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนไม่จำเป็นต้องตรากฎหมายขึ้นมารับรองสิทธิดังกล่าวอีก^{๑๗} ในความเห็นของผู้เขียนแล้ว สิทธิมนุษยชนน่าจะมีความหมายในทำนองว่า สิทธิของมนุษย์ทุกคนที่จะต้องได้รับการรับรองจากมนุษย์คนอื่นและผู้ปกครองว่า มนุษย์ทุกคนจะถูกปฏิบัติต่อกันอย่างเท่าเทียมกันไม่ว่ามนุษย์คนนั้นจะมีเชื้อชาติ สีผิว ศาสนา ฐานะ อาชีพ เพศ หรือความแตกต่างกันในสถานะอื่นๆ เพียงใดก็ตาม เนื่องจากมนุษย์ทุกคนล้วนแต่มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ที่จะสามารถดำรงชีพของตนบนโลกนี้ได้ได้อย่างเท่าเทียมกันตามแต่ความรู้ความสามารถของมนุษย์คนนั้นๆ มนุษย์ทุกคนย่อมไม่ต้องการให้คนอื่นมาดูถูกเหยียดหยามศักดิ์ศรีศรีความเป็นมนุษย์ของตนไม่ว่าผ่านทางกรกระทำ คำพูด หรือวิธีการอื่นใดก็ตามอันเป็นการขัดขวางมิให้มนุษย์คนนั้นๆ สามารถดำรงชีพอยู่ในฐานะมนุษย์เช่นเดียวกับมนุษย์คนอื่น

^{๑๓} Human rights are rights inherent to all human beings, whatever our nationality, place of residence, sex, national or ethnic origin, colour, religion, language, or any other status. We are all equally entitled to our human rights without discrimination. These rights are all interrelated, interdependent and indivisible. (<http://www.ohchr.org>)

^{๑๔} พระมหาจุติชัย วชิรเมธี, ปัญญาที่สากล คือ หลักประกันสิทธิมนุษยชนที่แท้, กระทรวงการต่างประเทศ ๒๕๕๒ หน้า ๑๒

^{๑๕} พระครูปฐมกัณฑ์ทราก (บุญแทน มะลิอ่อน), วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๕๔ หน้า ก

^{๑๖} ธนรัตน์ ทั้งทอง, สิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรม, เอกสารประกอบการบรรยายวิชาสิทธิและหน้าที่ของบุคคลในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, เนติบัณฑิตยสภา, กรุงเทพมหานคร ๒๕๕๔ หน้า ๑

^{๑๗} เสน่ห์ จามริก, พุทธศาสนากับสิทธิมนุษยชน, สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, กรุงเทพมหานคร ๒๕๕๕ หน้า ๓๗

ประเภทของสิทธิมนุษยชน

ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) แบ่งประเภทของสิทธิมนุษยชนออกเป็น ๕ ประเภท คือ สิทธิพลเมือง (Civil Rights) สิทธิทางการเมือง (Political Rights) สิทธิทางสังคม (Social Rights) สิทธิทางเศรษฐกิจ (Economic Rights) และสิทธิทางวัฒนธรรม (Cultural Rights) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เป็นการแบ่งแยกประเภทตามเนื้อหาของสิทธิ สำหรับสิทธิพลเมืองนั้น หมายถึง สิทธิที่พลเมืองของรัฐนั้นๆ จะได้รับการรับรองและคุ้มครอง อาทิเช่น สิทธิในการได้รับสัญชาติของรัฐนั้นๆ สิทธิในการไม่ถูกเนรเทศออกจากรัฐที่ตนเป็นพลเมืองอยู่ สิทธิในการได้รับการปฏิบัติภายใต้กฎหมายของรัฐอย่างเท่าเทียมกัน เป็นต้น ซึ่งมนุษย์ที่มีพลเมืองของรัฐนั้นๆ อาจไม่ได้รับการรับรองและคุ้มครองสำหรับสิทธิพลเมืองในระดับที่ทัดเทียมกับพลเมืองของรัฐนั้นเนื่องจากสิทธิพลเมืองเป็นสิทธิที่รัฐสงวนไว้เฉพาะพลเมืองของรัฐเท่านั้น^{๑๘} อย่างไรก็ตาม สิทธิในชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินของมนุษย์ทุกคนยังคงต้องได้รับการรับรองและคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกันเช่นเดิมไม่อาจกล่าวอ้างความเป็นพลเมืองมาเลือกปฏิบัติเกี่ยวกับสิทธิดังกล่าวได้ มนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะเป็นพลเมืองของรัฐโดย้อมไม่อาจถูกทรมานทางร่างกายรวมทั้งถูกลงโทษทางอาญาด้วยโทษที่เป็นการทรมานเกินจำเป็น^{๑๙} หรือถูกจับกุมตามอำเภอใจของเจ้าพนักงานได้ และมนุษย์ทุกคนยังคงมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นอย่างสุจริตอย่างเต็มที่^{๒๐} ประการต่อมา คือ สิทธิทางการเมืองซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เป็นส่วนหนึ่งของสิทธิพลเมืองโดยพลเมืองของรัฐต้องได้รับสิทธิอย่างเท่าเทียมกันในการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ รัฐจะแบ่งแยกสิทธิดังกล่าวโดยใช้ฐานะทางสังคม หรือความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่างกันมาเป็นเกณฑ์มิได้อย่างเด็ดขาด ตัวอย่างของสิทธิทางการเมือง เช่น สิทธิในการเลือกตั้ง สิทธิในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง สิทธิในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นต้น นอกจากนี้ พลเมืองของรัฐต้องได้รับโอกาสอย่างเต็มที่ในการใช้สื่อสารมวลชนเพื่อแสดงความคิดเห็นทางการเมือง^{๒๑} ทั้งนี้ ต้องไม่เป็นการก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นในสังคม และไม่เป็นการใส่ความให้บุคคลอื่นเสียหายด้วย โดยในอดีตนับแต่ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็น

^{๑๘} บรรเจิด สิงคะเนติ, หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ, สำนักพิมพ์วิญญูชน, กรุงเทพฯ ๒๕๔๓ หน้า ๑๓

^{๑๙} จรัส ดิษฐาภิชัย, คู่มือสิทธิมนุษยชนฉบับพลเมือง, กรุงเทพมหานคร ๒๕๔๗ หน้า ๘

^{๒๐} มหาชัย ศรีทองกลาง, มาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ หน้า ๓ (http://www.east.spu.ac.th/law/admin/waaa_file/A29mahachai2.pdf)

^{๒๑} ไพโรจน์ พลเพชร และณัฐกร ศรีแก้ว, รายงานการศึกษาโครงการศึกษาสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานตามกรอบรัฐธรรมนูญในบริบทของสังคมไทยและมาตรฐานสากลระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน, ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี มหาวิทยาลัยมหิดล, พฤศจิกายน ๒๕๔๔ หน้า ๒๘

ระบอบประชาธิปไตย สิทธิทางการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยยังคงถูกคุกคามมาตลอด ประชาชนถูกปิดกั้นโอกาสในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองโดยรัฐบาลซึ่งส่วนใหญ่มาจากทหารตั้งกฎเกณฑ์ที่ไม่เป็นธรรมขึ้นมาเพื่อขัดขวางมิให้ประชาชนที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่แท้จริงแสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมในทางการเมือง ซึ่งจัดว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานอย่างหนึ่ง สิทธิมนุษยชนประการต่อมา คือ สิทธิทางสังคมซึ่งเป็นสิทธิที่พลเมืองของสังคมนั้นๆ ต้องได้รับบริการทางสังคม อาทิเช่น บริการสาธารณสุขต่างๆ การศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐอย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกัน ไม่ว่าพลเมืองคนนั้นจะมีฐานะหรือความรับผิดชอบทางสังคมมากน้อยแตกต่างกันไปก็ตาม เนื่องจากมนุษย์ไม่สามารถเลือกเกิดและเลือกที่จะอยู่ในสังคมในฐานะใดตามที่ตนเองต้องการได้เสมอ แต่เมื่อมนุษย์คนนั้นเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสังคมแล้วย่อมต้องได้รับการรับรองและคุ้มครองที่จะได้รับบริการสาธารณสุขจากรัฐโดยเท่าเทียมกับพลเมืองคนอื่นๆ นอกจากนี้ สิทธิทางสังคมยังรวมไปถึงสิทธิในการใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างเสรีและเป็นธรรม อาทิเช่น พลเมืองทุกคนมีสิทธิอย่างเท่าเทียมกันในการเลือกคบหาคู่ครองหรือการมีครอบครัวของตน เป็นต้น^{๒๒} ส่วนสิทธิทางเศรษฐกิจนั้นมีความหมายว่า สิทธิในการประกอบอาชีพหรือแสวงหารายได้เพื่อดำรงชีพได้อย่างเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ไม่ว่าพลเมืองคนนั้นๆ จะเกิดมาในฐานะทางเศรษฐกิจและฐานะทางสังคมเช่นไรก็ตาม ทุกคนต้องได้รับเสรีภาพในการแสวงหารายได้โดยสุจริตอย่างเที่ยงธรรม รัฐไม่สามารถจำกัดสิทธิในการประกอบอาชีพของคนในรัฐได้ เว้นเสียแต่ว่าจะเป็นคนต่างด้าวเท่านั้น นอกจากนี้ สิทธิทางเศรษฐกิจยังหมายความรวมถึงสิทธิในการครอบครองหรือเป็นเจ้าของทรัพย์สินโดยที่รัฐไม่สามารถออกกฎหมายมาขัดขวางหรือจำกัดสิทธิดังกล่าว เว้นแต่เป็นการจำกัดสิทธิเพื่อปกป้องคุ้มครองทรัพยากรของรัฐเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเท่านั้น^{๒๓} สุดท้ายคือ สิทธิทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่รัฐต้องเปิดโอกาสให้พลเมืองของตนมีสิทธิและเสรีภาพอย่างเต็มที่ในการใช้ภาษาถิ่น แต่งกายด้วยเครื่องแต่งกายเฉพาะถิ่นหรือตามข้อบังคับทางศาสนา บริโภคอาหารท้องถิ่น เรียนรู้เพื่ออนุรักษ์ศิลปะประเพณีท้องถิ่นของตน^{๒๔} รวมไปถึงโอกาสในการศึกษาประวัติศาสตร์เกี่ยวกับวัฒนธรรมต่างๆ ในอดีต^{๒๕} โดยรัฐไม่สามารถจำกัดขอบเขตของสิทธิดังกล่าวได้ เว้นเสียแต่เป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต เช่น การแต่งกายไปเปลือยอนาจารก็จะอ้างว่าเป็นการใช้สิทธิทางวัฒนธรรมมิได้ หรือแม้กระทั่งการใช้ภาษาที่คิดค้นขึ้นมาเองแต่เป็นการใช้ถ้อยคำที่มีความหมายหยาบคายแฝงอยู่หรือมีแนวโน้มจะเป็นการดูถูกดูแคลนผู้อื่น ก็จะมีอ้างว่าเป็นการใช้ภาษาท้องถิ่นโดยสุจริตมิได้เช่นกัน อย่างไรก็ตาม สิทธิทางวัฒนธรรมนี้มีผู้ให้ความเห็นว่า เป็นสิทธิมนุษยชนที่ถูกมองข้ามมากที่สุด อันจะเห็นได้จากการที่องค์การระหว่าง

^{๒๒} ชำนาญ จันทร์เรือง, สิทธิมนุษยชนที่คนไทยรุ่นใหม่ควรรู้, กรุงเทพมหานคร ๒๕๕๑ หน้า ๑๒-๑๓

^{๒๓} อ้างแล้วใน ๒๐

^{๒๔} อ้างแล้วใน ๒๐

^{๒๕} Cultural rights in the case-law of the European Court of Human Rights, European Court of Human Rights, January 2011 page 21

ประเทศจะออกกฎหมายใดๆ มักจะนำสิทธิทางวัฒนธรรมไปรวมอยู่กับสิทธิมนุษยชนประเภทอื่นๆ อยู่เสมอ ไม่มีการให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาการละเมิดสิทธิทางวัฒนธรรมโดยตรง^{๒๖}

ปัญหาในการปรับใช้หลักสิทธิมนุษยชนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน และแนวทางแก้ไขปัญหา

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นปัญหาสำคัญทั้งในระดับประเทศรวมถึงระดับระหว่างประเทศ เดิมปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนมักมุ่งเน้นไปที่สิทธิในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินเป็นสำคัญ เนื่องจากในอดีตผู้ได้ปกครองมักถูกผู้ปกครองละเลยที่จะให้การรับรองและคุ้มครองถึงสิทธิเหล่านี้ อันจะเห็นได้จากพลเมืองที่มีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจต่ำกว่าจะถูกกดขี่ข่มเหงจากพลเมืองที่มีฐานะดังกล่าวดีกว่า ปัญหาการนำมนุษย์ลงเป็นทาส ปัญหาการยึดทรัพย์สินจากพลเมืองโดยไม่มีเหตุผลสมควร ปัญหาการค้าประเวณีเด็กและเยาวชน รวมไปถึงปัญหาการใช้แรงงานเด็ก และปัญหาการกดขี่ข่มเหงชนกลุ่มน้อย เป็นต้น ซึ่งปัญหาต่างๆ ดังกล่าวได้บรรเทาเบาบางลงอันเนื่องมาจากองค์การระหว่างประเทศที่สำคัญๆ อาทิเช่น องค์การสหประชาชาติ ได้จัดตั้งหน่วยงานที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางขึ้นมาดูแลปัญหา รวมทั้งตรากฎเกณฑ์ระหว่างประเทศหลายฉบับขึ้นมาเพื่อให้รัฐภาคีสมาชิกต้องปฏิบัติตามเพื่อลดปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลาหลายร้อยปี การละเมิดสิทธิมนุษยชนที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ปัญหาการเหยียดสีผิว เหยียดเชื้อชาติ ซึ่งเกิดขึ้นในแทบทุกวงการของสังคม แม้กระทั่งในวงการกีฬาที่แต่ดั้งเดิมมีวัตถุประสงค์ในการเชื่อมสัมพันธ์ไมตรี จนกระทั่งในหลายประเทศต้องตรากฎหมายที่มีบทลงโทษทางอาญาสำหรับผู้ที่มียุติกรรมเหยียดผิว เหยียดเชื้อชาติขึ้นมาเพื่อป้องปรามมิให้เกิดปัญหาดังกล่าว แต่ดูเหมือนว่าปัญหาดังกล่าวก็มิได้ลดน้อยถอยลงไปแต่อย่างใด เนื่องจากปัญหาดังกล่าวมิได้เกิดขึ้นเพราะความแตกต่างของสีผิวและเชื้อชาติเท่านั้น แต่ยังมีปัจจัยเรื่องเศรษฐกิจ ศาสนา ความเชื่อ และประวัติศาสตร์เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย สำหรับในประเทศไทยเองก็พบปัญหาการเหยียดเชื้อชาติอยู่บ้าง อาทิเช่น การนำชื่อประเทศเพื่อนบ้านมาล้อเลียนเป็นคำด่าทอในทำนองดูถูกเหยียดหยามว่าด้อยกว่า เป็นต้น^{๒๗} ทั้งนี้ นอกจากปัญหาการเหยียดผิวและเชื้อชาติจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนในเรื่องดังกล่าวอย่างร้ายแรงแล้ว ยังอาจส่งผลไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้อีกด้วย ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่สำคัญประการต่อมา คือ การละเมิดสิทธิของเด็กและสตรีซึ่งเป็นมนุษย์ที่มีความอ่อนแอทางร่างกายกว่ามนุษย์เพศชาย ดังนั้น เด็กและสตรีจึงมักถูก

^{๒๖} Janusz Symonides, Cultural Rights : A Neglected Category of Human Rights, International Social Science Journal, December 1998 Issue 158 page 559

^{๒๗} ภัทรธนาพร ศรีถาวร, การเหยียดเชื้อชาติ-สีผิว ปัญหาสิทธิมนุษยชนในสังคมไทยที่เชื่อมต่อกับสังคมโลก (<https://www.l3nr.org/posts/535553>)

ผู้ชายกดขี่ข่มเหงได้ง่าย อาทิเช่น การคุกคามทางเพศในสถานที่ทำงาน (Sexual Harassment) การค้าประเวณีเด็กและสตรี การใช้แรงงานเด็กและสตรีโดยไม่เป็นธรรม เป็นต้น แม้แต่ในระดับสถาบันครอบครัว เด็กและสตรียังคงอยู่ในความเสี่ยงต่อการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนจากคนในครอบครัวของตนเองได้เช่นเดียวกัน อาทิเช่น การที่บุตรและภริยาถูกสามีทำร้ายร่างกายหรือใช้คำพูดรุนแรงด้วยเป็นประจำ รวมไปถึงการที่เด็กและสตรีถูกจำกัดสิทธิในการแสดงความคิดเห็นต่างๆ เกี่ยวกับการปกครองครอบครัวโดยสิทธิดังกล่าวถูกใช้โดยผู้ชายซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้นำครอบครัวแต่เพียงผู้เดียว เป็นต้น^{๒๘} แต่ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อประเทศไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และมีแนวโน้มว่าจะไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้หมดสิ้นไปได้ภายในระยะเวลาอันสั้น ปัญหาดังกล่าวคือ การละเมิดสิทธิทางการเมืองของประชาชน แม้ว่าประเทศไทยจะปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ แต่นับแต่อดีตจนถึงปัจจุบันรัฐบาลมักกุมอำนาจในการบริหารปกครองประเทศไว้แต่เพียงผู้เดียว ปราศจากระบบตรวจสอบโดยประชาชน ดังนั้น ประชาชนจึงไม่สามารถใช้สิทธิทางการเมืองตามกระบวนการของกฎหมายภายใต้ระบอบประชาธิปไตยได้อย่างเต็มที่ ผลสุดท้ายประชาชนก็ต้องรวมตัวกันออกมาประท้วงขับไล่รัฐบาลจนกระทั่งเกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินไปในวงกว้าง ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ก่อให้เกิดปัญหาดังกล่าว คือ ระบบอุปถัมภ์ที่ฝังรากลึกในสังคมไทยมาตั้งแต่อดีต หากประชาชนคนใดหรือกลุ่มใดใกล้ชิดสนิทสนมกับรัฐบาลแล้ว ย่อมมีโอกาสที่จะได้รับผลประโยชน์จากการบริหารปกครองบ้านเมืองมากกว่าประชาชนคนอื่น^{๒๙} ซึ่งทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคมมากขึ้นจนท้ายที่สุดประชาชนที่เสียเปรียบจากการบริหารปกครองประเทศก็จะต่อต้านรัฐบาลด้วยวิถีทางต่างๆ ทั้งตามกฎหมายและนอกกฎหมาย มีผู้แนะนำวิธีแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิทางการเมืองไว้ว่า ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการตรากฎหมายต่างๆ รวมไปถึงโครงการของรัฐที่ต้องใช้งบประมาณจำนวนมากหรือโครงการที่อาจส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยส่วนรวม เช่น การทำประชาตติหรือประชาพิจารณา นอกจากนี้ รัฐต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถใช้สิทธิในการอภิปรายสาธารณะเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองการปกครองได้ รัฐต้องรับรองให้ประชาชนสามารถเสนอร่างกฎหมายใหม่ๆ ได้อย่างเต็มที่และเท่าเทียมกัน^{๓๐} นอกจากนี้ ประเทศไทยยังขาดการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของคนพิการทั้งทางร่างกายและทางสมอง เนื่องจากรัฐยังไม่สามารถจัดหาบริการสาธารณะที่เหมาะสมและเพียงพอต่อคนพิการได้ อาจเป็นเพราะคนพิการเป็นคนกลุ่มน้อยของประชาชนทั้งประเทศจึงถูกละเลยในการดูแลเอาใจใส่ ประกอบกับส่วนใหญ่แล้วคนพิการมักมีความ

^{๒๘} จรัส ดิษฐาอภิชัย, คู่มือสิทธิมนุษยชนฉบับพลเมือง, กรุงเทพมหานคร ๒๕๔๗ หน้า ๕

^{๒๙} ศ.ดร. ลิขิต ธีรเวคิน, ระบบอุปถัมภ์ : ฐานของสังคมและการเมืองไทย, หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๔๔

^{๓๐} การเมืองภาคประชาชนในระบอบประชาธิปไตย, สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, กรุงเทพมหานคร, มีนาคม ๒๕๕๔ หน้า ๑๙-๒๒

ด้อยกว่าคนปกติทั่วไปทั้งทางด้านฐานะทางสังคม ทางการเงิน และการศึกษา ดังนั้น คนพิการจึงต้องดิ้นรนเพื่อเอาชีวิตรอดโดยแทบจะปราศจากความช่วยเหลือจากรัฐ แนวทางแก้ปัญหา คือ รัฐต้องจัดหาสวัสดิการทั้งทางการศึกษา การบริการสาธารณะ การสาธารณสุข การนันทนาการ รวมไปถึงสนับสนุนการประกอบอาชีพโดยสุจริตของคนพิการ^{๓๑} ทั้งนี้เพื่อให้โอกาสแก่คนพิการในการดำรงชีพได้ในระดับที่ทัดเทียมกับคนปกติธรรมดาทั่วไป ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนของชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย ในประเทศไทยนั้นมีชนกลุ่มน้อยอาศัยอยู่หลายกลุ่มในหลายพื้นที่ของประเทศไทย แต่คนเหล่านี้ไม่ได้รับสิทธิในการเป็นคนสัญชาติไทยจึงทำให้ขาดโอกาสหลายอย่างในการได้รับสวัสดิการจากรัฐ อาทิเช่น การไม่ได้สิทธิในการเลือกตั้ง การไม่ได้สิทธิในการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมไปถึงเสรีภาพในการประกอบธุรกิจต่างๆ เป็นต้น^{๓๒} แนวทางแก้ไขคือ รัฐต้องออกกฎหมายขึ้นมารองรับความมีตัวตนของชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ เพื่อที่จะได้แยกแยะได้ว่าชนกลุ่มน้อยดังกล่าวเหมาะสมที่จะได้รับสัญชาติไทยตามกฎหมายหรือไม่ หากไม่เข้าเกณฑ์ที่จะได้รับแล้ว ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ควรอาศัยอยู่ในประเทศไทยในฐานะอะไร และควรได้รับการคุ้มครองจากรัฐในระดับใดเพื่อป้องกันมิให้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานตามที่ประเทศไทยเป็นรัฐสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ ทั้งนี้ ภายหลังจากการระบาดของโรคเอดส์ทั่วโลก ประเทศไทยได้รับผลกระทบอย่างร้ายแรงจากโรคดังกล่าว ประชาชนหลายล้านคนต้องป่วยเจ็บด้วยโรคระบาดที่ไม่มีทางรักษาให้หายขาดได้ นอกจากจะต้องทนทุกข์ทรมานจากอาการป่วยเจ็บแล้ว ผู้ป่วยเหล่านี้ยังต้องทุกข์ทรมานมากขึ้นไปจากการที่ถูกคนในสังคมรังเกียจซึ่งจัดว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานประเภทหนึ่ง ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาล่าช้านี้รัฐจึงต้องให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับโรคดังกล่าวว่ามีเชื้อโรคที่นำรังเกียจแต่อย่างไร ผู้ป่วยเป็นเพียงเหยื่อเท่านั้นมิใช่ผู้กระทำความผิด ผู้ป่วยเหล่านี้ต้องได้รับการรับรองและคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานเช่นเดียวกับประชาชนทั่วไป การกีดกันผู้ป่วยเหล่านี้จากการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานถือว่าเป็นความผิดตามกฎหมาย^{๓๓} นอกจากนี้ มีแนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพยากรทางธรรมชาติว่าเป็นเรื่องของสิทธิมนุษยชนเช่นเดียวกัน โดยมองว่ามนุษย์ทุกคนมีสิทธิในการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมย่อมส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของพลเมืองส่วนรวม^{๓๔} ดังนั้น การปล่อยให้บุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งผูกขาดการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ หรือใช้ทรัพยากรธรรมชาติไปในทางที่ผิดจนก่อให้เกิดผลกระทบต่อส่วนรวมแล้ว ก็จะเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนเช่นเดียวกัน^{๓๕} สำหรับใน

^{๓๑} จรัส ดิษฐาอภิชัย, คู่มือสิทธิมนุษยชนฉบับพลเมือง, กรุงเทพมหานคร ๒๕๔๗ หน้า ๓๙

^{๓๒} อ่างแล้วโน ๓๑ หน้า ๔๕

^{๓๓} จรัส ดิษฐาอภิชัย, คู่มือสิทธิมนุษยชนฉบับพลเมือง เล่ม ๒, กรุงเทพมหานคร ๒๕๔๘ หน้า ๒๗-๒๙

^{๓๔} Alan Boyle, Human Rights and the Environment : Where Next?, The European Journal of International Law Vol. 23 No. 3, Oxford University Press 2012 Page 613

^{๓๕} คามร คำไตรย์, สิทธิมนุษยชนในสิ่งแวดล้อมที่ดี (<http://www.humanrights.ago.go.th>)

ประเทศไทยมีการพยายามบรรเทาปัญหาดังกล่าวด้วยการตรากฎหมายขึ้นเพื่อคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีการจัดตั้งองค์กรทั้งของรัฐและเอกชนขึ้นมาดูแลปัญหาดังกล่าว แต่ปัญหาเกี่ยวกับการทำลายทรัพยากรธรรมชาติยังคงเกิดขึ้นอยู่เนื่องจากผลประโยชน์ตอบแทนมหาศาลที่จะได้รับ ประกอบกับปัญหาการคอร์ปชั่นของเจ้าพนักงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนประการสุดท้ายที่สมควรกล่าวถึง คือ การละเมิดสิทธิส่วนบุคคลทั้งในที่สาธารณะและในสถานที่ส่วนบุคคล ปัญหานี้เริ่มทวีความรุนแรงเมื่อระบบการสื่อสารออนไลน์ อาทิ เช่น ระบบอินเทอร์เน็ตถูกใช้อย่างแพร่หลายมากขึ้น รวมทั้งกฎหมายต่างๆ อาจคุ้มครองสิทธิดังกล่าวได้ไม่เพียงพอ ตัวอย่างของปัญหาการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เช่น การดักฟังโทรศัพท์ การแอบถ่ายรูปบุคคลอื่นในที่สาธารณะ การแสดงความคิดเห็นในทางเสื่อมเสียต่อบุคคลอื่นทางการสื่อสารออนไลน์ การนำข้อมูลส่วนบุคคลไปขายให้กับหน่วยงานเอกชนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไร^{๓๖} เป็นต้น สิทธิส่วนบุคคลมีต้นตอมาจากแนวความคิดที่ว่า มนุษย์ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพอย่างเต็มที่ในการเลือกที่จะเปิดเผยตนหรือปิดบังตนจากสังคม^{๓๗} ดังนั้น มนุษย์ทุกคนต้องได้รับความคุ้มครองที่จะไม่ถูกบุคคลอื่นล่วงรู้ข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลนั้นๆ โดยตรง แนวทางแก้ปัญหการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล คือ รัฐต้องงดเว้นการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลของพลเมืองโดยไม่ได้รับอนุญาต เว้นเสียแต่เป็นการปกป้องประโยชน์ส่วนรวมของรัฐนั้นๆ สถาบันการศึกษาต้องให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของสิทธิดังกล่าวเพื่อให้พลเมืองใส่ใจในสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่นมากขึ้น องค์กรที่ดูแลด้านความปลอดภัยในการสื่อสารออนไลน์ต้องมีมาตรการที่เข้มแข็งเพื่อป้องกันการรั่วไหลของข้อมูลส่วนบุคคล และสุดท้ายรัฐต้องตรากฎหมายที่มีเนื้อหาเป็นการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลให้เข้มงวดและละเอียดมากขึ้น สำหรับประเทศไทยนั้นเริ่มมีการตรากฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิดังกล่าวบ้างแล้ว อาทิเช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นต้น

^{๓๖} เครือข่ายพลเมืองเน็ต, การละเมิดความเป็นส่วนตัวออนไลน์ในสังคมไทย พ.ศ. ๒๕๕๖ หน้า ๓ (<https://thainetizen.org/privacyreport2013>)

^{๓๗} Wolfgang Benedek, Understanding Human Rights : Manual on Human Rights Education, European Training and Research Centre for Human Rights and Democracy 2012 page 357

บทสรุป

สิทธิมนุษยชนนั้นเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนต้องได้รับความคุ้มครองตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย สิทธิดังกล่าวครอบคลุมทั้งชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน รวมทั้งวิถีการดำรงชีวิตของมนุษย์ ผู้ปกครองต้องมีมาตรการในการคุ้มครองสิทธิดังกล่าวอย่างเข้มงวดและทั่วถึง หน่วยงานต่างๆ ของรัฐ และเอกชนจักต้องให้ความร่วมมือแก่รัฐในการปรับใช้มาตรการต่างๆ แม้ในความเป็นจริงแล้วปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนอาจมีรูปแบบที่แตกต่างออกไปได้ในอนาคต แต่หากรัฐและพลเมืองทุกคนร่วมมือกันก็จะทำความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญและบทบาทของสิทธิมนุษยชนทั้งในระดับประเทศและระดับสากลแล้ว ปัญหาดังกล่าวอาจลดลงหรือบรรเทาเบาบางไปได้ ปัจจัยที่สำคัญที่สุด คือ มนุษย์ทุกคนต้องเข้าใจตรงกันว่า มนุษย์คนอื่นมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกันกับเรา แม้มนุษย์แต่ละคนอาจมีความแตกต่างในเชื้อชาติ ศาสนา สีผิว ภาษา ฐานะทางการเงิน ฐานะทางสังคม ความรู้ ความสามารถ รูปร่างหน้าตา ฯลฯ แต่ความแตกต่างดังกล่าวมิใช่ปัจจัยที่จะตัดสินว่า มนุษย์คนใดมีศักดิ์ศรีหรือความเป็นมนุษย์มากกว่าหรือน้อยกว่ากัน มนุษย์ทุกคนต้องได้รับการปฏิบัติจากมนุษย์คนอื่นอย่างเท่าเทียมกัน หากมนุษย์คนนั้นจะมีความรู้ความสามารถในการดำรงชีวิตมากน้อยกว่ากันเพียงใด ก็เป็นสิทธิเสรีภาพของมนุษย์คนนั้นๆ ในการดำรงชีวิตของตนมิใช่ว่า มนุษย์ที่มีความรู้ความสามารถในการดำรงชีวิตหรือเอาตัวรอดได้ดีกว่าจะเหนือกว่ามนุษย์คนอื่น โดยสรุปแล้ว มนุษย์ทุกคนล้วนแต่ต้องดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ย่อมต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับมนุษย์คนอื่นไม่มากก็น้อย ดังนั้น เพื่อให้สังคมดำรงอยู่ด้วยความสงบเรียบร้อย การเคารพในสิทธิมนุษยชนจึงเป็นสิ่งที่ทุกคนในสังคมต้องเรียนรู้และเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

บรรณานุกรม

- ร.ต.หญิง กนกกร วีระประจักษ์, สิทธิมนุษยชน, วารสารโรงเรียนนายเรือ ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑ มกราคม-มีนาคม ๒๕๔๕
- สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่มที่ ๓๒ เรื่องที่ ๔ สิทธิมนุษยชน (<http://kanchanapisek.or.th>)
- สว่าง กันศรีเวียง, สิทธิมนุษยชนในกระแสโลกาภิวัตน์, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย (http://www.baanjomyut.com/library/global_community/06_1.html)
- สมเกียรติ ตั้งนโม, ประวัติความเป็นมาอันยืดยาวเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน (<http://www.oknation.net/blog/humanrights/>)
- ชุดความรู้ สิทธิมนุษยชน สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ สนธิสัญญาหลักระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี, กองส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม
- พรหมชัย ปองขจัดภัย, แนวคิดสิทธิมนุษยชนในพระไตรปิฎก : หมวดพระสูตรต้นตปิฎก (http://www.pnru.ac.th/offi/graduate/upload-files/uploaded/Thesis%207/H_729.pdf)
- พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี, ปัญญาที่สากล คือ หลักประกันสิทธิมนุษยชนที่แท้, กระทรวงการต่างประเทศ ๒๕๕๒
- พระครูปฐมกัณฑ์ทรากกร (บุญแทน มะลิอ่อน), วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๕๔
- ธนรัตน์ ทั้งทอง, สิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรม, เอกสารประกอบการบรรยายวิชาสิทธิและหน้าที่ของบุคคลในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, เนติบัณฑิตยสภา, กรุงเทพมหานคร ๒๕๕๔
- เสนห์ จามริก, พุทธศาสนากับสิทธิมนุษยชน, สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, กรุงเทพมหานคร ๒๕๔๕
- บรรเจิด สิงคะเนติ, หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ, สำนักพิมพ์วิญญูชน, กรุงเทพฯ ๒๕๔๓
- มหาชัย ศรีทองกลาง, มาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ (http://www.east.spu.ac.th/law/admin/waaa_file/A29mahachai2.pdf)
- ชำนาญ จันทร์เรือง, สิทธิมนุษยชนที่คนไทยรุ่นใหม่ควรรู้, กรุงเทพมหานคร ๒๕๕๑
- Cultural rights in the case-law of the European Court of Human Rights, European Court of Human Rights, January 2011

Janusz Symonides, Cultural Rights : A Neglected Category of Human Rights, International Social Science Journal, December 1998 Issue 158

ไพโรจน์ พลเพชร และณัฐกร ศรีแก้ว, รายงานการศึกษาโครงการศึกษาสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานตามกรอบรัฐธรรมนูญในบริบทของสังคมไทยและมาตรฐานสากลระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน, ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี มหาวิทยาลัยมหิดล, พฤศจิกายน ๒๕๕๙

ภัทรธนาภย์ ศรีถาวร, การเหยียดเชื้อชาติ-สีผิว ปัญหาสิทธิมนุษยชนในสังคมไทยที่เชื่อมต่อกับสังคมโลก (<https://www.l3nr.org/posts/535553>)

การเมืองภาคประชาชนในระบอบประชาธิปไตย, สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร, มีนาคม ๒๕๕๔

ศ.ดร. ลิขิต อีร์เวคิน, ระบบอุปถัมภ์ : ฐานของสังคมและการเมืองไทย, หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๔

จรัล ดิษฐาอภิชัย, คู่มือสิทธิมนุษยชนฉบับพลเมือง, กรุงเทพมหานคร ๒๕๕๗

จรัล ดิษฐาอภิชัย, คู่มือสิทธิมนุษยชนฉบับพลเมือง เล่ม ๒, กรุงเทพมหานคร ๒๕๕๘

ดามร คำไตรย์, สิทธิมนุษยชนในสิ่งแวดล้อมที่ดี (<http://www.humanrights.ago.go.th>)

Alan Boyle, Human Rights and the Environment : Where Next?, The European Journal of International Law Vol. 23 No. 3, Oxford University Press 2012

Wolfgang Benedek, Understanding Human Rights : Manual on Human Rights Education, European Training and Research Centre for Human Rights and Democracy 2012

เครือข่ายพลเมืองเน็ต, การละเมิดความเป็นส่วนตัวออนไลน์ในสังคมไทย พ.ศ.๒๕๕๖ (<https://thainetizen.org/privacyreport2013>)